

Stöld

Zomia

2018-02-20

Begreppet stöld förutsätter ägandeskap. Den som inte betraktas som den rättmätige ägaren till något kan inte heller bli bestulen. Proudhons klassiska devis "egendom är stöld" sätter ljuset på detta. Det privata ägandet är stöld om vi menar att allt tillhör alla. Att "ta från de rika, och ge åt de fattiga", med Karl-Bertil Jonssons ord, är ur ett anarkistiskt perspektiv, inte "stöld" utan motstånd.

Det här betyder inte att tandborsten ska vara kollektivt ägd, eller att det är bra att bryta sig in hos grannen och exproprierar tandborsten för att den har ett skönare grepp. Kanske kan vi tala om ett "ägande" som har med personlig integritet, behov och nyttjande (sammantaget) att göra. Den eller de som brukar något för att möta sina basbehov som biologiska och sociala varelser skulle kunna anses vara ägare till detta. Den som däremot tar mer än hen behöver, gör anspråk på sånt hen inte använder, eller berövar andra möjligheter att möta sina grundläggande behov, begår stöld, i synnerhet när det handlar om att mer välbeställda personer gör ingrepp i andras liv.

Mot den här bakgrunden skulle det vara stöld att vräka en asylsökande eller en barnfamilj som inte kan betala hyran utan att tillhandahålla något alternativt boende, eller att hindra en hungrig person utan pengar att ta den mat hen behöver, eller att försöka kontrollera ett urfolks traditionella marker, eller att neka en utsatt EU-medborgare sjukvård. Stöld är med andra ord något som staten och kapitalet bygger på och vältrar sig i, stöld är luften de andas. Detta trots att var och en enligt FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna har rätt till en levnadsstandard tillräcklig för hälsa och välbefinnande (artikel 25).

Om vi däremot lägger vantarna på resurser som tillhör de rika och mäktiga, och använder dem för nyttigare ändamål eller slussar dem "nedåt" i hierarkierna, handlar det, ur ett anarkistiskt perspektiv, inte om stöld, utan om omfördelning. Karl-Bertil Jonsson-attityden hör inte bara hemma i en vacker julaftonssaga, utan är en god livsprincip.

Bortsett från lagstadgad omfördelning som exempelvis skatt, föreskriver så klart lagen hårda straff för detta, men lagens främsta funktion är också att skydda den rådande ordningen, inte minst den ojämlika ekonomiska fördelningen. Lagen förtjänar förstås viss respekt på så sätt att vi bör beakta vår personliga säkerhet och minimera risker att utsättas för våld. Men på ett principiellt plan förtjänar den vårt förakt, eller bör på sin höjd betraktas som en (hotfull) rekommendation.

Det här borde också påverka vårt sätt att se på handlingar som kriminaliseras, och personer som utför dem. En del av det staten klassar som stöld, rån, inbrott, skadegörelse, ekonomisk brottslighet o.s.v., handlar om en försvarbar omfördelning eller "property destruction". Ibland är det desperata och marginaliserade personer som av samhället berövats sina "rättigheter" som försvarar sig själva, försöker möta sina behov eller helt enkelt slår tillbaka, på sätt som är mer eller mindre destruktiva. I en hel del fall handlar det främst om att samhällets rikare skikt försöker bli ännu rikare genom ljusskygg affärsverksamhet. Det gäller här att ha urskiljning och ett

självständigt kritiskt tänkande. Att idealisera och romantisera grabbiga mafiosos och mobbare är så klart inte nice, men att stämpla människor som ”kriminella” är att gå i statens ledband, och att beskriva människor som tjuvar, bara för att staten betraktar dem som personer som stulit, håller inte.

Att beröva de fattiga deras rättigheter och bygga förmögenheter på att profitera på deras påtvingade arbete, det är den stöld som de majoritetssamhällen vi lever i bygger på. De rika blir rikare, de ekonomiska klyftorna ökar, och längst ned i hierarkin finns skaror av hungriga och svältande människor, och de ickemänskliga djur som berövas sin frihet och/eller sin livsmiljö. Inga tecken syns på att staterna kommer att ändra dessa förhållanden i grunden.

Om det finns en väg att till omfördelning så går den via direkt aktion. Att ta från de rika och ge åt de fattiga.

Anarchist Archive

anarchist-archive.org · anarchist-archive@riseup.net